

Wymagania na poszczególne oceny
etyka – klasy 7-8

Ocena celująca:

- uczeń potrafi swobodnie i biegle posługiwać się słownictwem wprowadzanym i utrwalanym na zajęciach;
- potrafi zrozumieć sens słuchanych, oglądanych tekstów prezentowanych na lekcjach;
- posiada pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania i potrafi je zaprezentować;
- biegle rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania; - uczniowie wiedzą jakie jest znaczenie słowa etyka;
- uczniowie potrafią odróżnić problematykę etyczną od innej; - uczeń potrafi wskazać elementy odróżniające człowieka od innych organizmów żywych (szczególnie umiejętność tworzenia kultury);
- uczniowie znają prawa naturalne człowieka;
- uczeń wie jakie normy powinny obowiązywać powszechnie, by pozwolić człowiekowi żyć w zgodzie z prawami naturalnymi;
- uczniowie wiedzą na czym polega godność człowieka, potrafią wyjaśnić pojęcie godność oraz tożsamość;
- uczniowie znają pojęcie: wolna wola;
- uczniowie potrafią wskazać zależność zachodzącą między wolną wolą a odpowiedzialnością;
- uczniowie rozumieją, że wolna wola wywodzi się z rozumu i świadomości; - uczeń wie na czym polega siła i słabość człowieka;
- uczeń rozumie, że czasami nawet logiczne myślenie może być błędne i prowadzić do zła;
- uczeń rozumie dlaczego emocje mogą być niebezpieczne;
- uczniowie potrafią podać przykłady siły i słabości

ludzkiej; - potrafią wymienić
 sposoby do przewycięzania
 słabości; - uczniowie znają pojęcie
 wartość, potrafią rozróżnić wartości moralne, poznawcze, estetyczne,
 egzystencjonalne;
 - uczniowie rozumieją dlaczego wartości są potrzebne, oraz dlaczego niezbędna jest
 hierarchia wartości;
 - uczniowie potrafią wymienić czyny i cechy charakteru oceniane pozytywnie bez
 względu na różnice kulturowe;
 - uczniowie rozumieją dlaczego coś uznawane przez jednego za ładne innym wcale się
 nie podoba;
 - uczniowie rozumieją pojęcie
 świadomość;
 - uczeń rozumie co to znaczy żyć moralnie;
 - uczeń potrafi zdefiniować pojęcia odwaga, tchórzostwo;
 - uczeń wie, że w pewnych sytuacjach brak odwagi może prowadzić do zła;
 - uczeń potrafi dokonać analizy tekstów
 kultury; - uczeń
 potrafi określić czym jest zło;
 - uczeń rozróżnia czym jest czyn oraz intencja;
 - uczeń wie czym jest wolna wola i w jaki sposób funkcjonuje;
 - uczeń wie co należy brać pod uwagę oceniając czyjeś zachowanie;
 - uczeń potrafi dokonać oceny sytuacji życiowych uwzględniając takie czynniki jak
 czyn oraz intencja;
 - uczeń potrafi wypowiedzieć na temat zasady „Cel uświęca środki” oraz dokonać jej
 oceny; - uczeń rozumie dlaczego człowiek nie jest istotą
 doskonałą;
 - uczeń dostrzega wyższość wartości moralnych od wartości materialnych;
 - uczeń rozumie jaka korzyść wypływa z zaakceptowania własnej
 niedoskonałości; - uczniowie rozumieją pojęcie
 sumienie;
 - uczeń potrafi zabrać głos w dyskusji „Czy są warunki życia, które usprawiedliwiają
 odrzucenie sumienia”;

- uczeń potrafi podać przykłady zawodów, które w niektórych sytuacjach wymagają odrzucenia sumienia;
- uczeń dostrzega co traci człowiek działający wbrew własnemu sumieniu;
- uczeń potrafi wskazać cechy charakteru, które nawet w nieludzkich warunkach pozwolą podążać za głosem sumienia;
- uczeń zna główne założenia hinduizmu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania hinduizmu;
- uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat „Jak i dlaczego, według hinduizmu, powinniśmy traktować zwierzęta;
- uczeń zna główne zasady moralne i założenia judaizmu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania judaizmu;
- uczeń rozumie i potrafi posługiwać się pojęciami: Dekalog, menora, Tora;
- uczeń potrafi wymienić i wskazać na ilustracji symbole judaizmu;
- uczeń dostrzega znaczenie Dekalogu jako moralnego drogowskazu w judaizmie;
- uczeń zna główne zasady moralne i założenia konfucjanizmu oraz taoizmu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania konfucjanizmu i taoizmu;
- uczeń rozumie, że konfucjanizm i taoizm nie są religiami tylko systemami filozoficznymi;
- uczeń zna główne zasady moralne i założenia buddyzmu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania buddyzmu;
- uczeń rozumie pojęcie nirwana;
- uczeń potrafi określić przyczyny cierpienia, które dotyka człowieka oraz wypowiedzieć się na temat: „W jaki sposób, według buddyzmu, z pragnienia rodzi się cierpienie”;
- uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat „Co według buddyzmu oznacza moralne życie”;
- uczeń zna główne zasady moralne i założenia chrześcijaństwa;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania chrześcijaństwa;
- uczeń potrafi wskazać różne odłamy chrześcijaństwa (katolicyzm, prawosławie, wyznania protestanckie);

- uczeń potrafi wskazać elementy wspólne oraz różnice między judaizmem a chrześcijaństwem;
- uczeń rozumie dlaczego w moralności chrześcijańskiej życie jest wartością absolutną;
- uczeń potrafi wymienić i wskazać na ilustracji symbole chrześcijaństwa; - uczeń zna główne zasady moralne i założenia islamu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania islamu;
- uczeń potrafi wskazać główne odłamy islamu (szytyzm, sunnityzm);
- uczeń potrafi posługiwać się pojęciami: Koran, dżihad, szarijat;
- uczeń dostrzega różnice między dwoma rodzajami dżihadu;
- uczeń zna związki pomiędzy islamem, chrześcijaństwem oraz judaizmem;
- uczeń potrafi wymienić pięć filarów islamu; - uczeń rozumie pojęcie niewolnictwo;
- uczeń rozumie dlaczego niewolnictwo pozostaje w sprzeczności z godnością osoby ludzkiej;
- uczeń potrafi odpowiedzieć na pytanie co w konsekwencji bycia niewolnikiem traci z życia osoba zniewolona;
- uczeń potrafi wymienić źródła niewolnictwa we współczesnym świecie; - uczeń rozumie znaczenie pojęcia konsumpcjonizm;
- uczeń potrafi wskazać przykłady konsumpcjonizmu;
- uczeń wie jakie negatywne postawy wynikają z postawy konsumpcjonistycznej;
- potrafi wskazać mechanizmy psychiczne i kulturowe odpowiadające za powstanie postawy konsumpcjonistycznej;
- uczeń zna różne definicje śmierci;
- uczeń wie jakie warunki powinno się zapewnić osobie umierającej, by godność człowieka nie została naruszona;
- uczeń wie w jaki sposób wygląda życie po śmierci w różnych religiach;
- uczeń rozumie czym jest śmierć kliniczna;
- uczeń bierze udział w dyskusji i podaje argumenty w następującej kwestii: „Czy człowiek ma prawo do wyboru miejsca i czasu swojej śmierci?”

- uczeń rozumie czego oczekują bliscy zmarłego od otoczenia;
- na podstawie tekstów literackich (lub prezentacji i ilustracji do jej wiersza) uczeń potrafi określić uczucia towarzyszą utracie bliskiej osoby (zakładając, że kot symbolizuje człowieka);
- uczeń wie czym jest zdrowy rozsądek, potrafi posługiwać się tym pojęciem;
- uczeń rozumie dlaczego należy rozsądnie korzystać z osiągnięć cywilizacji (podaje przykłady nierozsądnego postępowania z cywilizacyjnego dorobku);
- uczeń rozumie pojęcie etyka zawodowa;
- uczeń potrafi wymienić zasady etyki zawodowej, jakimi powinien kierować się lekarz, policjant, nauczyciel, kierowca, naukowiec oraz ... uczeń;
- uczeń dostrzega jakie motywy kierują osobą popełniającą plagiat w przypadku pracy domowej, a jakie osobą, która odrabia zadanie samodzielnie;
- uczeń rozumie pojęcie plagiat, dostrzega negatywne skutki popełniania plagiatu;
- uczeń potrafi uzasadnić wybór wynalazku, który według niego nigdy nie powinien powstać;
- uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat: „Jak powinien działać dobry polityk”;
- uczeń potrafi wymienić jakie ludzkie niedoskonałości prowadzą do niszczenia naszej planety;
- uczeń wie dlaczego łatwiej wyprodukować rzecz niż pozbyć się jej gdy jest już bezużyteczna;
- uczeń potrafi wskazać przykłady działalności ludzkiej, które mogą zagrozić nam samym;
- uczeń wie kiedy zachowanie można nazwać agresywnym, rozumie co to znaczy zachowywać się agresywnie;
- uczeń potrafi wymienić różne formy agresji i podać ich przykłady;
- uczeń dostrzega różnice między agresją czynną a bierną (potrafi podać przykłady tych typów agresji);
- uczeń potrafi wskazać źródła, przyczyny i skutki agresji;
- uczeń dostrzega w jaki sposób agresja wpływa na relacje między rówieśnikami i zmienia relacje rodzinne;
- uczeń wie w jaki sposób reagować na zachowania agresywne;
- uczeń zna znaczenie pojęć dyskryminacja i uprzedzenie;
- uczeń potrafi wskazać przyczyny oraz skutki uprzedzenia i dyskryminacji;
- uczeń podaje przykłady dyskryminacji oraz uprzedzeń we współczesnym świecie;

- uczeń zna pojęcie „koziół ofiarny”, wie jakie cechy trzeba posiadać by nim zostać;
- uczniowie rozumieją i wyjaśniają pojęcie tolerancja;
- uczeń wie czym jest wolność, podaje przykłady gdy jest właściwie oraz niewłaściwie wykorzystywana;
- uczeń rozumie po co są potrzebne reguły;
- uczeń potrafi wskazać zasady panujące w oddziale klasowym oraz określić czy sprzyjają one tolerancji;
- uczeń potrafi wskazać zjawiska społeczne zagrażające demokracji i wolności (wymienia przykłady takich zjawisk);
- uczeń potrafi wskazać motywy i konsekwencje związane z brakiem tolerancji dla mniejszości etnicznej czy innej rasy ludzkiej;
- uczeń rozumie jakimi motywami kierują się rodzice gdy stosują ograniczenia;
- uczniowie rozumieją i potrafią posługiwać się pojęciami sekta oraz manipulacja;
- uczniowie potrafią wymienić przykłady manipulacji ludzkim umysłem;
- uczeń potrafi wymienić charakterystyczne cechy sekty;
- uczeń wskazuje różnice między sektą a zwykłym systemem religijnym;
- uczeń potrafi przedstawić hierarchię wartości narzucaną przez sektę;
- uczeń wie w jaki sposób uchronić się przed działaniem sekt;
- uczeń dostrzega zagrożenia z działalności sekt;
- uczeń potrafi odpowiedzieć na pytanie czy człowiek zmanipulowany przez sektę jest odpowiedzialny za własne czyny;
- uczeń dostrzega w jaki sposób edukacja sprzyja realizacji wartości moralnych;
- uczeń podejmuje dyskusję w temacie „Czy niewiedza usprawiedliwia czynienie zła?”;
- uczeń rozumie dlaczego niewiedza prowadzi często do czynienia zła;
- uczniowie potrafią docenić walory edukacji;
- na podstawie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka uczniowie potrafią wskazać artykuły podkreślające prawo do edukacji;

Ocena bardzo dobra:

- uczeń potrafi swobodnie posługiwać się słownictwem wprowadzanym i utrwalanym

na zajęciach; - potrafi zrozumieć sens słuchanych tekstów prezentowanych na lekcjach; - opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania; -
 sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami; -
 rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania; - uczniowie wiedzą jakie jest znaczenie słowa etyka; - uczniowie potrafią odróżnić problematykę etyczną od innej; - uczeń potrafi wskazać elementy odróżniające człowieka od innych organizmów żywych (szczególnie umiejętność tworzenia kultury);

- uczniowie znają prawa naturalne człowieka;
- uczniowie wiedzą na czym polega godność człowieka, potrafią wyjaśnić pojęcie godność oraz tożsamość;
- uczniowie znają pojęcie: wolna wola;
- uczniowie potrafią wskazać zależność zachodzącą między wolną wolą a odpowiedzialnością;
- uczniowie rozumieją, że wolna wola wywodzi się z rozumu i świadomości; - uczeń wie na czym polega siła i słabość człowieka;
- uczeń rozumie, że czasami nawet logiczne myślenie może być błędne i prowadzić do zła;
- uczeń rozumie dlaczego emocje mogą być niebezpieczne;
- uczniowie potrafią podać przykłady siły i słabości ludzkiej; - potrafią wymienić sposoby do przezwyciężania słabości; - uczniowie znają pojęcie wartość, potrafią rozróżnić wartości moralne, poznawcze, estetyczne, egzystencjonalne;
- uczniowie rozumieją dlaczego wartości są potrzebne, oraz dlaczego niezbędna jest hierarchia wartości;

- uczniowie rozumieją dlaczego coś uznawane przez jednego za ładne innym wcale się nie podoba;
- uczniowie rozumieją pojęcie świadomość;
- uczeń rozumie co to znaczy żyć moralnie;
- uczeń potrafi zdefiniować pojęcia odwaga, tchórzostwo;
- uczeń wie, że w pewnych sytuacjach brak odwagi może prowadzić do zła;
- uczeń potrafi dokonać analizy tekstów kultury; - uczeń
- potrafi określić czym jest zło;
- uczeń rozróżnia czym jest czyn oraz intencja;
- uczeń wie czym jest wolna wola i w jaki sposób funkcjonuje;
- uczeń wie co należy brać pod uwagę oceniając czyjeś zachowanie;
- uczeń potrafi dokonać oceny sytuacji życiowych uwzględniając takie czynniki jak czyn oraz intencja;
- uczeń rozumie dlaczego człowiek nie jest istotą doskonałą;
- uczeń dostrzega wyższość wartości moralnych od wartości materialnych;
- uczeń rozumie jaka korzyść wypływa z zaakceptowania własnej niedoskonałości; - uczniowie rozumieją pojęcie sumienia;
- uczeń potrafi podać przykłady zawodów, które w niektórych sytuacjach wymagają odrzucenia sumienia;
- uczeń dostrzega co traci człowiek działający wbrew własnemu sumieniu;
- uczeń potrafi wskazać cechy charakteru, które nawet w nieludzkich warunkach pozwolą podążać za głosem sumienia;
- uczeń zna główne założenia hinduizmu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania hinduizmu;
- uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat „Jak i dlaczego, według hinduizmu, powinniśmy traktować zwierzęta;
- uczeń zna główne zasady moralne i założenia judaizmu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania judaizmu;

- uczeń rozumie i potrafi posługiwać się pojęciami: Dekalog, menora, Tora;
- uczeń potrafi wymienić i wskazać na ilustracji symbole judaizmu;
- uczeń dostrzega znaczenie Dekalogu jako moralnego drogowskazu w judaizmie; - uczeń zna główne zasady moralne i założenia konfucjanizmu oraz taoizmu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania konfucjanizmu i taoizmu; - uczeń zna główne zasady moralne i założenia buddyzmu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania buddyzmu;
- uczeń rozumie pojęcie nirwana;
- uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat „Co według buddyzmu oznacza moralne życie”; - uczeń zna główne zasady moralne i założenia chrześcijaństwa;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania chrześcijaństwa;
- uczeń potrafi wskazać różne odłamy chrześcijaństwa (katolicyzm, prawosławie, wyznania protestanckie);
- uczeń potrafi wymienić i wskazać na ilustracji symbole chrześcijaństwa; - uczeń zna główne zasady moralne i założenia islamu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania islamu;
- uczeń potrafi wskazać główne odłamy islamu (szytyzm, sunnityzm);
- uczeń potrafi posługiwać się pojęciami: Koran, dżihad, szarijat;
- uczeń dostrzega różnice między dwoma rodzajami dżihadu;
- uczeń zna związki pomiędzy islamem, chrześcijaństwem oraz judaizmem;
- uczeń potrafi wymienić pięć filarów islamu; - uczeń rozumie pojęcie niewolnictwo;
- uczeń potrafi odpowiedzieć na pytanie co w konsekwencji bycia niewolnikiem traci z życia osoba zniewolona;
- uczeń potrafi wymienić źródła niewolnictwa we współczesnym świecie; - uczeń rozumie znaczenie pojęcia konsumpcjonizm;
- uczeń potrafi wskazać przykłady konsumpcjonizmu;

- uczeń wie jakie negatywne postawy wynikają z postawy konsumpcjonistycznej;
- potrafi wskazać mechanizmy psychiczne i kulturowe odpowiadające za powstanie postawy konsumpcjonistycznej;
- uczeń zna definicję śmierci;
- uczeń wie jakie warunki powinno się zapewnić osobie umierającej, by godność człowieka nie została naruszona;
- uczeń wie w jaki sposób wygląda życie po śmierci w różnych religiach;
- uczeń bierze udział w dyskusji i podaje argumenty w następującej kwestii: „Czy człowiek ma prawo do wyboru miejsca i czasu swojej śmierci?”
- uczeń rozumie czego oczekują bliscy zmarłego od otoczenia;
- uczeń wie czym jest zdrowy rozsądek, potrafi posługiwać się tym pojęciem;
- uczeń rozumie dlaczego należy rozsądnie korzystać z osiągnięć cywilizacji (podaje przykłady nierozsądnego postępowania z cywilizacyjnego dorobku);
- uczeń rozumie pojęcie etyka zawodowa;
- uczeń potrafi wymienić zasady etyki zawodowej, jakimi powinien kierować się lekarz, policjant, nauczyciel, kierowca, naukowiec oraz ... uczeń;
- uczeń rozumie pojęcie plagiat, dostrzega negatywne skutki popełniania plagiatu;
- uczeń potrafi uzasadnić wybór wynalazku, który według niego nigdy nie powinien powstać;
- uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat: „Jak powinien działać dobry polityk?”;
- uczeń potrafi wymienić jakie ludzkie niedoskonałości prowadzą do niszczenia naszej planety;
- uczeń wie dlaczego łatwiej wyprodukować rzecz niż pozbyć się jej gdy jest już bezużyteczna;
- uczeń potrafi wskazać przykłady działalności ludzkiej, które mogą zagrozić nam samym;
- uczeń wie kiedy zachowanie można nazwać agresywnym, rozumie co to znaczy zachowywać się agresywnie;
- uczeń potrafi wymienić różne formy agresji i podać ich przykłady;
- uczeń dostrzega różnice między agresją czynną a bierną (potrafi podać przykłady tych typów agresji);
- uczeń potrafi wskazać źródła, przyczyny i skutki agresji;
- uczeń dostrzega w jaki sposób agresja wpływa na relacje między rówieśnikami i zmienia relacje rodzinne;

- uczeń wie w jaki sposób reagować na zachowania agresywne;
- uczeń zna znaczenie pojęć dyskryminacja i uprzedzenie;
- uczeń potrafi wskazać przyczyny oraz skutki uprzedzenia i dyskryminacji;
- uczeń podaje przykłady dyskryminacji oraz uprzedzeń we współczesnym świecie;
- uczeń zna pojęcie „kozioł ofiarny”, wie jakie cechy trzeba posiadać by nim zostać;
- uczniowie rozumieją i wyjaśniają pojęcie tolerancja;
- uczeń rozumie po co są potrzebne reguły;
- uczeń potrafi wskazać zasady panujące w oddziale klasowym oraz określić czy sprzyjają one tolerancji;
- uczeń potrafi wskazać zjawiska społeczne zagrażające demokracji i wolności (wymienia przykłady takich zjawisk);
- uczeń potrafi wskazać motywy i konsekwencje związane z brakiem tolerancji dla mniejszości etnicznej czy innej rasy ludzkiej;
- uczeń rozumie jakimi motywami kierują się rodzice gdy stosują ograniczenia;
- uczniowie rozumieją i potrafią posługiwać się pojęciami sekta oraz manipulacja;
- uczeń potrafi wymienić charakterystyczne cechy sekty;
- uczeń wie w jaki sposób uchronić się przed działaniem sekt;
- uczeń dostrzega zagrożenia z działalności sekt;
- uczeń dostrzega w jaki sposób edukacja sprzyja realizacji wartości moralnych;
- uczeń podejmuje dyskusję w temacie „Czy niewiedza usprawiedliwia czynienie zła?”;
- uczeń rozumie dlaczego niewiedza prowadzi często do czynienia zła;
- uczniowie potrafią docenić walory edukacji;
- na podstawie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka uczniowie potrafią wskazać artykuły podkreślające prawo do edukacji;

Ocena dobra:

- uczeń potrafi zrozumieć ogólny sens słuchanych tekstów prezentowanych na lekcjach;
- potrafi udzielić poprawnej odpowiedzi na pytania;
- opanował wiadomości

określone programem nauczania na poziomie dobrym; - poprawnie stosuje zdobyte wiadomości; - samodzielnie rozwiązuje zadania teoretyczne i praktyczne o średnim stopniu trudności; - uczniowie wiedzą jakie jest znaczenie słowa etyka;

- uczeń potrafi wskazać elementy odróżniające człowieka od innych organizmów żywych (szczególnie umiejętność tworzenia kultury); -

uczniowie znają prawa naturalne człowieka;

- uczniowie znają pojęcie: wolna wola; -

uczniowie potrafią wskazać zależność zachodzącą między wolną wolą a odpowiedzialnością; -

uczeń wie na czym polega siła i słabość człowieka; - uczeń

rozumie dlaczego emocje mogą być niebezpieczne; - uczniowie

potrafią podać przykłady siły i słabości ludzkiej; - potrafią wymienić

sposoby do przewycięzania słabości; - uczniowie znają pojęcie

wartość, potrafią rozróżnić wartości moralne, poznawcze, estetyczne, egzystencjonalne;

- uczniowie rozumieją dlaczego wartości są potrzebne, oraz dlaczego niezbędna jest hierarchia wartości;

- uczniowie rozumieją dlaczego coś uznawane przez jednego za ładne innym wcale się nie podoba;- uczniowie rozumieją pojęcie świadomość;

- uczeń rozumie co to znaczy żyć moralnie; -

uczeń potrafi zdefiniować pojęcia odwaga,

tchórzostwo; - uczeń wie, że w pewnych sytuacjach brak odwagi może prowadzić do zła;

- uczeń potrafi określić czym jest zło; - uczeń rozróżnia czym jest czyn oraz intencja; - uczeń wie czym jest wolna wola i w jaki sposób funkcjonuje; - uczeń wie co należy brać pod uwagę oceniając czyjeś zachowanie; - uczeń potrafi dokonać oceny sytuacji życiowych uwzględniając takie czynniki jak czyn oraz intencja;

- uczeń dostrzega wyższość wartości moralnych od wartości materialnych; - uczeń rozumie jaka korzyść wypływa z zaakceptowania własnej niedoskonałości; - uczniowie rozumieją pojęcie sumienia; - uczeń potrafi podać przykłady zawodów, które w niektórych sytuacjach wymagają odrzucenia sumienia;

- uczeń zna główne założenia hinduizmu; - uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania hinduizmu; - uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat „Jak i dlaczego, według hinduizmu, powinniśmy traktować zwierzęta;

- uczeń zna główne zasady moralne i założenia judaizmu; - uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania judaizmu; - uczeń rozumie i potrafi posługiwać się pojęciami: Dekalog, menora, - uczeń potrafi wymienić i wskazać

- na ilustracji symbole judaizmu; - uczeń
- zna główne zasady moralne i założenia konfucjanizmu oraz taoizmu; - uczeń zna główne zasady moralne i założenia buddyzmu; - uczeń
- potrafi określić czas i miejsce powstania buddyzmu; - uczeń rozumie pojęcie nirwana; -
- uczeń zna główne zasady moralne i założenia chrześcijaństwa; - uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania chrześcijaństwa; - uczeń potrafi wskazać różne odłamy chrześcijaństwa (katolicyzm, prawosławie, wyznania protestanckie);
- uczeń potrafi wymienić i wskazać na ilustracji symbole chrześcijaństwa; - uczeń zna główne zasady moralne i założenia islamu;
- uczeń potrafi określić czas i miejsce powstania islamu;
- uczeń potrafi posługiwać się pojęciami: Koran, dżihad;
- uczeń zna związki pomiędzy islamem, chrześcijaństwem oraz judaizmem;
- uczeń potrafi wymienić pięć filarów islamu; - uczeń
- rozumie pojęcie niewolnictwo;
- uczeń potrafi odpowiedzieć na pytanie co w konsekwencji bycia niewolnikiem traci z życia osoba zniewolona;
- uczeń potrafi wymienić źródła niewolnictwa we współczesnym świecie; - uczeń rozumie znaczenie pojęcia konsumpcjonizm;
- uczeń potrafi wskazać przykłady konsumpcjonizmu;
- uczeń wie jakie negatywne postawy wynikają z postawy konsumpcjonistycznej;
- uczeń zna definicję śmierci;
- uczeń wie jakie warunki powinno się zapewnić osobie umierającej, by godność

człowieka nie została naruszona;

- uczeń rozumie czego oczekują bliscy zmarłego od otoczenia;
- uczeń rozumie dlaczego należy rozsądnie korzystać z osiągnięć cywilizacji (podaje przykłady nierozsądnego postępowania z cywilizacyjnego dorobku);
- uczeń rozumie pojęcie etyka zawodowa;
- uczeń potrafi wymienić zasady etyki zawodowej, jakimi powinien kierować się lekarz, policjant, nauczyciel, kierowca, naukowiec oraz ... uczeń;
- uczeń rozumie pojęcie plagiat, dostrzega negatywne skutki popełniania plagiatu;
- uczeń potrafi uzasadnić wybór wynalazku, który według niego nigdy nie powinien powstać;
- uczeń potrafi wypowiedzieć się na temat: „Jak powinien działać dobry polityk”;
- uczeń potrafi wymienić jakie ludzkie niedoskonałości prowadzą do niszczenia naszej planety;
- uczeń wie dlaczego łatwiej wyprodukować rzecz niż pozbyć się jej gdy jest już bezużyteczna;
- uczeń potrafi wskazać przykłady działalności ludzkiej, które mogą zagrozić nam samym;
- uczeń wie kiedy zachowanie można nazwać agresywnym, rozumie co to znaczy zachowywać się agresywnie;
- uczeń potrafi wymienić różne formy agresji i podać ich przykłady;
- uczeń potrafi wskazać źródła, przyczyny i skutki agresji;
- uczeń dostrzega w jaki sposób agresja wpływa na relacje między rówieśnikami i zmienia relacje rodzinne;
- uczeń wie w jaki sposób reagować na zachowania agresywne;
- uczeń potrafi wskazać przyczyny oraz skutki uprzedzenia i dyskryminacji;
- uczeń podaje przykłady dyskryminacji oraz uprzedzeń we współczesnym świecie;
- uczniowie rozumieją i wyjaśniają pojęcie tolerancja;
- uczeń rozumie po co są potrzebne reguły;
- uczeń potrafi wskazać zasady panujące w oddziale klasowym;
- uczeń potrafi wskazać zjawiska społeczne zagrażające demokracji i wolności;
- uczeń potrafi wskazać motywacje i konsekwencje związane z brakiem tolerancji dla mniejszości etnicznej czy innej rasy ludzkiej;
- uczeń rozumie jakimi motywami kierują się rodzice gdy stosują ograniczenia;
- uczeń potrafi wymienić charakterystyczne cechy sekty;

- uczeń wie w jaki sposób uchronić się przed działaniem sekt;
- uczeń dostrzega zagrożenia z działalności sekt;
- uczeń dostrzega w jaki sposób edukacja sprzyja realizacji wartości moralnych;
- uczeń rozumie dlaczego niewiedza prowadzi często do czynienia zła;
- uczniowie potrafią docenić walory edukacji;
- na podstawie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka uczniowie potrafią wskazać artykuły podkreślające prawo do edukacji.

Ocena

dostateczna:

- ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który opanował podstawowe wiadomości i umiejętności określone programem nauczania;
- samodzielnie rozwiązuje zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności;
- wymaga wsparcia ze strony nauczyciela;
- uczniowie wiedzą jakie jest znaczenie słowa etyka;
- uczeń potrafi wskazać elementy odróżniające człowieka od innych organizmów żywych (szczególnie umiejętność tworzenia kultury);
- uczniowie znają prawa naturalne człowieka;
- uczniowie znają pojęcie: wolna wola;
- uczeń wie na czym polega siła i słabość człowieka;
- uczniowie rozumie dlaczego emocje mogą być niebezpieczne;
- uczniowie potrafią podać przykłady siły i słabości ludzkiej;
- uczniowie znają pojęcie

wartość;

- uczniowie rozumieją dlaczego coś uznawane przez jednego za ładne innym

wcale się nie podoba;

- uczniowie rozumieją pojęcie

świadomość;

- uczeń

potrafi zdefiniować pojęcia odwaga,

tchórzostwo;

-

uczeń potrafi określić czym jest

zło;

- uczeń

rozdzielić czym jest czyn oraz

intencja;

- uczeń wie co należy brać pod uwagę oceniając czyjeś

zachowanie;

- uczeń dostrzega wyższość wartości moralnych od wartości

materialnych;

-

uczniowie rozumieją pojęcie

sumienia;

-

uczeń potrafi podać przykłady zawodów, które w niektórych sytuacjach wymagają

odrzuć

sumienia;

- uczeń zna główne założenia

hinduizmu;

- uczeń zna główne zasady moralne i założenia

judaizmu;

- uczeń potrafi wymienić i wskazać na ilustracji symbole

judaizmu;

- uczeń zna główne zasady moralne i założenia

buddyzmu;

- uczeń zna główne zasady moralne i założenia

chrześcijaństwa;

- uczeń potrafi

określić czas i miejsce powstania

chrześcijaństwa;

- uczeń potrafi

wymienić i wskazać na ilustracji symbole
 chrześcijaństwa; - uczeń zna główne zasady
 moralne i założenia
 islamu; - uczeń potrafi
 wymienić pięć filarów
 islamu; - uczeń
 rozumie pojęcie
 niewolnictwo;
 - uczeń potrafi wymienić źródła niewolnictwa we współczesnym
 świecie;
 - uczeń rozumie znaczenie pojęcia
 konsumpcjonizm; - uczeń
 potrafi wskazać przykłady
 konsumpcjonizmu; - uczeń
 rozumie czego oczekują bliscy zmarłego od
 otoczenia; - uczeń rozumie dlaczego
 należy rozsądnie korzystać z osiągnięć cywilizacji (podaje przykłady nierozsądnego
 postępowania z cywilizacyjnego
 dorobku); - uczeń potrafi
 wymienić zasady etyki zawodowej, jakimi powinien kierować się lekarz, policjant,
 nauczyciel, kierowca, naukowiec oraz ...
 uczeń; - uczeń rozumie
 pojęcie plagiat, dostrzega negatywne skutki popełniania
 plagiatu; - uczeń potrafi wymienić jakie ludzkie
 niedoskonałości prowadzą do niszczenia naszej planety; - uczeń
 wie kiedy zachowanie można nazwać agresywnym, rozumie co to znaczy zachowywać
 się
 agresywnie;
 - uczeń potrafi wymienić różne formy agresji i podać ich
 przykłady; - uczeń potrafi wskazać źródła,
 przyczyny i skutki agresji; -
 uczeń wie w jaki sposób reagować na zachowania
 agresywne; - uczeń podaje

przykłady dyskryminacji oraz uprzedzeń we współczesnym

świecie;

- uczniowie rozumieją i wyjaśniają pojęcie

tolerancja;

- uczeń rozumie po co są potrzebne reguły;
- uczeń potrafi wskazać zasady panujące w oddziale klasowym;
- uczeń potrafi wymienić charakterystyczne cechy sekty;
- uczeń dostrzega zagrożenia z działalności sekt;
- uczniowie potrafią docenić walory edukacji.

Ocena

dopuszczająca:

- uczeń opanował zaledwie minimum wiadomości i umiejętności

określonych programem

nauczania;

- większość zadań wykonuje pod kierunkiem

nauczyciela;

- wymaga

dodatkowego wyjaśnienia sposobu wykonania

pracy;

- często nie kończy rozpoczętych

działań;

-

wymaga bardzo dużego wsparcia ze strony

nauczyciela;

- uczniowie wiedzą

jakie jest znaczenie słowa

etyka;

- uczeń potrafi wskazać elementy odróżniające człowieka od innych organizmów

żywych;

-

uczniowie znają prawa naturalne

człowieka;

- uczeń rozumie dlaczego emocje mogą być

niebezpieczne;

- uczniowie znają pojęcie

wartość;

- uczniowie rozumieją dlaczego coś uznawane przez jednego za ładne innym

wcale się nie

podoba;

- uczeń potrafi zdefiniować pojęcia odwaga,

tchórzostwo;

-

uczeń potrafi określić czym jest

zło;

- uczeń wie co należy brać pod uwagę oceniając czyjeś

zachowanie;

- uczeń dostrzega wyższość wartości moralnych od wartości

materialnych;

-

uczniowie rozumieją pojęcie

sumienia;

-

uczeń potrafi podać przykłady zawodów, które w niektórych sytuacjach wymagają

odrzuć

sumienia;

- uczeń zna główne założenia

hinduizmu;

- uczeń zna główne zasady moralne i założenia

judaizmu;

- uczeń potrafi wymienić i wskazać na ilustracji symbole

judaizmu;

- uczeń zna główne zasady moralne i założenia

buddyzmu;

- uczeń zna główne zasady moralne i założenia

chrześcijaństwa;

- uczeń zna główne

zasady moralne i założenia

islam;

- uczeń rozumie pojęcie

niewolnictwo;

- uczeń potrafi wskazać przykłady

konsumpcjonizmu;

- uczeń potrafi wymienić zasady etyki

zawodowej, jakimi powinien kierować się lekarz, policjant, nauczyciel, kierowca, naukowiec oraz ...

uczeń;

- uczeń potrafi wymienić jakie ludzkie niedoskonałości prowadzą do niszczenia naszej planety; - uczeń wie kiedy zachowanie można nazwać

agresywnym, rozumie co to znaczy zachowywać się

agresywnie;

- uczeń wie w jaki sposób reagować na zachowania

agresywne;

- uczeń rozumie po co są potrzebne

reguły;

- uczeń

potrafi wskazać zasady panujące w oddziale

klasowym;

- uczeń dostrzega

zagrożenia z działalności sekt.

Ocena

niedostateczna:

- uczeń nie opanował wymaganych wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania nawet w zakresie minimalnym;

- uczeń nie brał aktywnego udziału w zajęciach;

uczeń prezentował lekceważący stosunek do przedmiotu.